

Славейков обявява естетически позиции³¹. Те позволяват книгата да бъде четена и като *естетически манифест на модерността*. Обявено е предпочитание към естетика на „действителността и въобразените възможности“ (с. 96), на „живота на фантазията“ (с. 40). Поезията е наречена „действителността на действителния живот“ (с. 182). В присъщата за модерната естетика параболна действителност и условност сменят местата си, а творецът се превръща в създател на въобразяем свят на изначалния смисъл. „*Нашият живот сега е хаос: и той чака твореца, който да създаде из него твърд и земя*“ (с. 182). „*Наивното творчество*“ е обявено за „интимната връзка“ между традицията и модерния поет (с. 22). Съединявайки „*в себе си висока култура и изпървна наивност*“ (с. 153), творецът е призван да „*казва най-обикновените неща по най-необикновен начин*“ (с. 166), да прониква до скрития смисъл на видимото. Повтаряните формули „*думите на нещата*“ (с. 22), „*нещата на тия думи*“ (с. 153) оповестяват връзката между видимост и смисъл, между представност и същност в езиковата природа на поетическото.

И най-сетне „На Острова на блажените“ може да бъде четена и като *езикова доктрина*³². Тук Славейков с удоволствие продължава да води битки с филолози и лингвисти³³. Обявява *речника* за „ковчег за смъртните останки на езика“, а *граматиката* за „погребални обреди при неговата смърт“ (с. 97). Декларира „правото на творците да бъдат диктатори и насилници в езика“ (с. 97). Мистифицира отрицание, за да утвърди: „*считан негоден като културно сечиво, е език, който може всичко да каже и тъй хубаво, както опитните културни езици*“ (с. 98). Риторически

³¹ Според Св. Игов в „На Острова на блажените“ „не поетичното, а критическото е по-интересно [...] защото, макар и да се е изразил дотогава като критик и в цяла поредица от блестящи статии, и в портретните характеристики на „Немски поети“, едва ли другаде Пенчо Славейков е дал в такава цялостна система своето творческо самосъзнание като български поет и своето критическо съзнание“. (Цит. по: Игов, Св. *История на българската литература 1878–1944*. С., 1991, с. 141.)

³² Представяйки в исторически план три типа лингвистични доктрини в българската литература, Никола Георгиев подчертава, че между т. нар. качествена и семантична доктрина „има дълбоки принципи различия“. (Георгиев, Н. *Художествена литература и езикова доктрина*. – В: *Проблеми на теорията и историята на литературата*. С., 1984, с. 245–256.) Ако обаче прочетем „На Острова на блажените“ като езикова доктрина, ще открием в нея принципи и на качествената, и на семантичната – най-точно е да бъде определена като *модернистична редакция на качествената езикова доктрина*.

³³ „Грешка против граматиката е позволена, но не против тона и духа на езика“ (с. 237). И: „не езикът трябва да се подчини на граматиката, а тя на езика“ (с. 243). (Цит. по: Славейков, П. П. *Език и култура*. – Славейков, П. П. Цит. изд., Т. 5.)